

2. Білецька І. І. Конкурентоспроможність у її сучасному трактуванні. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 10 (40). 145 с.

3. Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. *Конкурентоспроможність підприємств*. 2020. 340 с.

4. Піддубний І. О. *Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства*. Харків : ВД "ІНЖЕК", 2020. – 264 с.

5. Грицишин Н. *Конкурентоспроможність виробничого підприємства*. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 1. 90 с.

УДК 338.43

Куць Б.С.,

здобувач вищої освіти,

Чала Н.Д.,

*доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри маркетингу та управління бізнесом,
Національний університет «Кієво-Могилянська академія»*

ВПЛИВ ВІЙНИ НА АГРОПІДПРИЄМСТВА ТА ПОТЕНЦІЙНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

В умовах деструктивного впливу війни, невизначеності та зміни кон'юнктури аграрного ринку, надходження від агропромислового комплексу залишається одним із найбільших в структурі ВВП України та становить 7,4% на 2023 рік [2]. Підприємства агропромислового сектору адаптуються до сучасних викликів зовнішнього середовища, тому для деяких підприємств війна має не тільки деструктивний характер впливу, а й поштовхом до оптимізації бізнесу та виходу на нові ринки.

Метою дослідження є аналіз впливу війни на діяльність підприємства ПСП «Приват Агро», пошук шляхів розвитку та вдосконалення його діяльності. Тож дослідження в цьому напрямку є актуальними і важливими для подальшого розвитку агропромислового сектору України. Для досягнення поставленої мети було використано методи: аналізу фінансових показників, порівняння та узагальнення.

У січні 2023 року Міжнародною маркетинговою групою, за підтримки організації “Help – Hilfe zur Selbsthilfe” в Україні та у співпраці з “Українською Радою Бізнесу” – було проведено

репрезентативне опитування малих фермерських господарств, в результаті чого визначено, що 43% опитаних фермерів у короткій чи середньостроковій перспективі ставлять перед собою мету зберегти поточний стан справ у господарстві; 28% фермерів обирають напрямок розвитку господарства, шляхом збільшення обсягів виробництва, покращення якості продукції та виходу на нові ринки та 26% заради мінімізації своїх збитків планують згорнути напрямки своєї роботи.

Досліджуючи діяльність підприємства ПСП “Приват Агро” було визначено, що основним напрямком діяльності організації є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Компанія працює із 2003 року на території Лубенського району Полтавської області. Основними культурами, що вирощуються підприємством є: озима пшениця, ячмінь, кукурудза та соняшник. Наразі в обробітку підприємства 1628 га орендованих земель.

Аналізуючи рентабельність від продажу готової продукції, було визначено, що показник зменшився із показника 49,8% до 4,9% у 2023 році порівняно із довоєнним періодом (табл.1.).

Однією з причин зниження рентабельності від продажу готової продукції, була реалізація продукції на внутрішньому ринку за заниженою ціною порівняно із цінами на зовнішньому ринку через порушення каналів реалізації через порти та ускладнену логістику товару через кордон.

Таблиця 1.

**Динаміка показників рентабельності від продажу
з 2021 по 2023рр.**

Рік	Виручка від реалізації (тис.грн)	Чистий прибуток (тис.грн)	Рентабельність (%)
2021	66369,7	33087,2	49,85
2022	38306,3	10809,2	28,22
2023	56441,9	2767,4	4,9

*укладено на основі джерела [4]

Про це свідчать показники доходу від реалізації, який знизився на 15% у 2023 році порівняно із 2021 роком. Зниження відбулось від 66 369,70 до 56 441,90 млн грн.[4].

Наступною причиною було збільшення собівартості вирощування основних культур через підвищення цін на паливо,

посівний матеріал та засоби підживлення та захисту рослин. Порівнюючи дані із довоєнним періодом собівартість основних культур вирощуваних підприємством зроста на 76,8 %[4].

Погіршення фінансово-економічних показників спонукає керівництво до оптимізації бізнесу шляхом будівництва сушильної лінії для зменшення витрат на зберігання зерна.

“В середньому за рік підприємство збирає 7500 тон кукурудзи з вологістю 23,5 %. Середня вартість послуги сушіння кукурудзи на ринку становить 150 грн за тоно-відсоток. Тобто в рік компанія витрачає для отримання оптимальної вологості - 6 187500 грн. Зарахунок будівництва сушильної лінії собівартість сушіння можна зменшити до 50 грн. Економія становить 4 125 000 грн.”- заявив керівник компанії ПСП “Приват Агро”. Отже, будівництво сушильної лінії могло б підвищити рентабельність до 12,2 % у 2023 році.

Керівництво компанії розглядає диверсифікацію, як стратегію бізнесу для зменшення ризиків під час війни, забезпечення стабільності прибутків та росту рентабельності бізнесу, а також відновлення та розвитку сільськогосподарського регіону. Диверсифікація в переробку агропідприємства може бути важливим кроком до росту та розвитку підприємства.

Один з потенційних шляхів диверсифікації для агропідприємства, визначене керівництвом - вирощування рогатої худоби за екостандартами та виробництво м'ясо-молочної продукції. За словами керівника компанії: “Враховуючи об'єми відходів від основної діяльності, підприємство може забезпечити їх переробку на корми для худоби. А результатом розвитку агротуризму в регіоні може бути розширення можливостей реалізації м'ясо-молочної продукції господарства на місці діяльності. Основною ідеєю є реалізація продукції не як сільськогосподарської сировини, а як готових продуктів харчування після відповідної обробки”.

Диверсифікація діяльності підприємства вирішує кілька проблем одночасно, включаючи, економічні, екологічні та соціокультурні аспекти: зменшення залежності від одного джерела доходу та ринку; забезпечення росту прибутковості діяльності організації; зближення господарства із сільськими та міськими громадами для розвитку господарського середовища;

Отже, аналізуючи вплив війни на підприємство ПСП “Приват Агро”, було визначено, що війна має не тільки негативний вплив, а й

спонукає підприємство адаптуватися до умов зовнішнього середовища, шляхом інтенсивного розвитку та пошуку нових напрямків діяльності. Загалом, навіть у період воєнних конфліктів агропідприємства можуть знаходити можливості для розвитку, але це вимагає ефективного управління ресурсами та вміння адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Збитки, втрати та потреби сільського господарства через повномасштабне вторгнення. URL : <http://surl.li/rrsrr>.

2. Державна служба статистики : веб-сайт. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/imf/arhiv/nr/nr_pot_u.htm.

3. Вплив війни на стан аграрної галузі в Україні : веб-сайт. URL: <https://economics.org.ua/images/Analitika-agro-sector2023.pdf>.

4. Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу I) від 1 січня 2021 р.

5. Аналітичний допис / за ред. Я. А. Жаліла. – Київ : НІСД, 2023. – 49 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.04>

6. Агропереробка після війни: інвестувати потрібно вже зараз : веб-сайт. URL : <http://surl.li/swwyw>

УДК 658.15:005.934

Литвиненко А. О.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва і торгівлі,

Пугач А. Ю.,

здобувач вищої освіти,

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Одним із елементів національної економічної безпеки є наявність розвиненої економічної інфраструктури: суб'єктів підприємницької діяльності – підприємців, фермерів, малих, середніх та великих підприємств тощо. Суб'єкти підприємницької діяльності різних форм власності посідають важливе місце в